

Ikäihmisten palveluja ohjaavat suositukset, ohjelmat ja lainsäädäntö

Vanhusneuvosto 8.10.2024

Laatusuositus

- Sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen Kuntaliitto ovat antaneet iäkkäiden ihmisten palvelujen kehittämisen ja arvioinnin välineeksi palvelujen laatusuosituksen.
- Laatusuosituksen tavoitteena on turvata hyvä ikääntyminen ja vaikuttavat palvelut ikäystävällisessä yhteiskunnassa.
- Laatusuosituksen keskeiset sisällöt ovat yhtenevät ikäohjelman kanssa.

[Laatusuositus aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi 2024–2027 - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030 Tavoitteena ikäkyvykäs Suomi

Kansallisessa ikäohjelmassa määritellään yhteinen suunta ja keinot, joiden avulla varaudutaan väestön ikääntymiseen poikkihallinnollisesti ja yli vaalikausien. Ikäohjelman 2030 toteutus ja toimenpiteet arvioidaan hallituskausittain.

[Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030 :
Tavoitteena ikäkyvykäs Suomi - Valto
\(valtioneuvosto.fi\)](https://valtioneuvosto.fi)

Kuva: stm.fi

Tärkeintä ihminen - Pirkanmaan hyvinvointialueen strategia

Aluevaltuuston hyväksymä hyvinvointialuestrategia määrittää pitkän aikavälin tavoitteet ja palvelustrategian ylätasoin linjaukset vuosille 2023–2025.

Aluestrategian kärkiteemat vuosina 2023-2025

1. Tärkeintä Ihminen
2. Yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut
3. Hyvinvoivat työntekijät
4. Yhdessä yhteentoimiva hyvinvointialue

[Strategia - pirha.fi](https://pirha.fi/strategia)

IKI2035 Ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelma

- IKI2035 on suunnitelma siitä, miten ikäihmisten palveluja kehitetään kokonaisuutena seuraavina vuosina siten, että Pirkanmaan hyvinvointialueella pystytään sekä toiminnallisesti että taloudellisesti vastaamaan ikäihmisten palvelujen tarvitsijoiden määrän voimakkaaseen kasvuun myös tulevina vuosina ja vuosikymmeninä.
- [IKI2035- ohjelma.pdf](#)[Pirkanmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma](#)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021

- Tämän lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä varmistaa yhdenvertaiset, yhteen toimivat ja kustannusvaikuttavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut koko maassa.
- Hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää.
- Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita.
- Palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä.
- Hyvinvointialue vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä alueellaan ja on järjestämisvastuussa asukkaidensa sosiaali- ja terveydenhuollosta.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

Sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) säädetään sosiaalisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämisestä sekä hyvinvointialueen vastuulle kuuluvista muista sosiaalihuollon tehtävistä ja palveluista sekä niiden toteuttamisesta.

Laki koskee kaikkia asiakkaita lapsista iäkkäisiin.

[Sosiaalihuoltolain soveltamisopas 2024 - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](#)

[Sosiaalihuoltolaki 1301/2014](#)

Vanhuspalvelulaki 980/2012

- Laissa ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveysterveyspalveluista (ns. vanhusterveyspalvelulaki) säädetään muun muassa iäkkään palvelutarpeisiin vastaamisesta, palvelujen saannista ja niiden laadusta.

Lain tarkoituksena on:

- 1) tukea ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista.
- 2) parantaa ikääntyneen väestön mahdollisuutta osallistua elinoloihinsa vaikuttavien päätösten valmisteluun ja tarvitsemiensa palvelujen kehittämiseen kunnassa ja hyvinvointialueella.
- 3) parantaa iäkkään henkilön mahdollisuutta saada laadukkaita sosiaali- ja terveysterveyspalveluja sekä ohjausta muiden tarjolla olevien palvelujen käyttöön yksilöllisten tarpeittensa mukaisesti ja riittävän ajoissa silloin, kun hänen heikentynyt toimintakykynsä sitä edellyttää.
- 4) vahvistaa iäkkään henkilön mahdollisuutta vaikuttaa hänelle järjestettävien sosiaali- ja terveysterveyspalvelujen sisältöön ja toteuttamistapaan sekä osaltaan päättää niitä koskevista valinnoista.

[Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn... 980/2012](#)

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**

Terveydenhuoltolaki 1326/2010

- Terveydenhuoltoon sisältyvät terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoido. Tämän lain 20 §:ää sovelletaan lisäksi kunnassa tehtävään mielenterveyden edistämiseen ja ehkäisevään päihdetyöhön sekä 21 §:ää kunnan järjestämään ympäristöterveydenhuoltoon.
- Laissa säädetään mm. hoitoon pääsystä ja hoidon tarpeen arvioinnista.

[Terveydenhuoltolaki 1326/2010](#)

Asiakkaan/potilaan palvelut ja oikeudet

- **Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista** määrittelee keskeiset menettelytavat asiakastyössä ja tietosuojakysymyksissä.

[Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000](#)

- Terveystenhuollon palvelujen käyttäjän asemaa turvaa **laki potilaan asemasta ja oikeuksista**.

[Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992](#)

- Omaishoidon tuen järjestelyistä säädetään **laissa omaishoidon tuesta**.

[Laki omaishoidon tuesta 937/2005](#)

- **Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista**

[Laki sosiaali- ja terveydenhuollon...](#)

Muuta lainsäädäntöä

- [Suomen perustuslaki 731/1999](#)
- [Laki hyvinvointialueesta \(611/2021\)](#) mm. määrittää vaikuttamistoimielimien tehtävät ja aseman
- [Kuntalaki 410/2015](#)
- [Perhehoitolaki 263/2015](#)
- [Kansaneläkelaki 568/2007](#) Työeläkkeistä säädetään eri alojen eläkelaeissa.
- [Laki eläkkeensaajan asumistuesta 571/2007](#)
- [Laki vammaisetuuksista 570/2007](#) ml. eläkettä saavan hoitotuki
- [Rintamasotilaseläkelaki 119/1977](#)
- [Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014](#)

Huomaa myös

- [Vanhusasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle 2024](#)
- [FINAL-Vanhusneuvosto-opas.pdf \(elakeliitto.fi\)](#)
- [Vanhustyön keskusliitto - Arvokas vanhuus on ihmisoikeus. \(vtkl.fi\)](#)
- [VALLI | Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry](#)
- [Muistiliitto](#)
- [Tietoa RAI-järjestelmästä - THL](#)